

ارائه مدل اخلاق حرفه‌ای در مؤسسات آموزش عالی استان مازندران

عاتکه گرزین متاعی: دانشجوی دکتری، گروه مدیریت آموزشی، واحد ساری، دانشگاه آزاد اسلامی، ساری، ایران.
مریم تقوایی یزدی*: عضو هیأت علمی، گروه مدیریت آموزشی، واحد ساری، دانشگاه آزاد اسلامی، ساری، ایران.
کیومرث نیاز آذری: عضو هیأت علمی، گروه مدیریت آموزشی، واحد ساری، دانشگاه آزاد اسلامی، ساری، ایران.

چکیده: هدف از پژوهش حاضر، ارائه مدل اخلاق حرفه‌ای در مؤسسات آموزش عالی استان مازندران می‌باشد. تحقیق از نظر هدف، کاربردی و از حیث روش تحقیق، توصیفی-پیمایشی و بصورت مقطعی می‌باشد. جامعه آماری تحقیق، شامل کلیه اعضای هیأت علمی در مراکز آموزش عالی استان مازندران در سال تحصیلی ۱۳۹۴-۹۵ بوده و پژوهش بر اساس داده‌های جمع‌آوری شده از ۳۸۴ نفر از آزمودنی‌ها، بر اساس فرمول کوکران با روش نمونه‌گیری طبقه‌بندی نسبی از جامعه مورد نظر انجام شد. اطلاعات مورد نیاز با استفاده از پرسشنامه، جمع‌آوری و از طریق نرم افزارهای SPSS و LISREL بررسی گردید. برای تحلیل داده‌ها از آزمون کولموگروف-اسمیرنف، آزمون تی تک نمونه‌ای و تحلیل عاملی اکتشافی و تائیدی استفاده گردید. یافته‌های پژوهش نشان می‌دهد، با توجه به نتایج بدست آمده از تحلیل عاملی اکتشافی و همچنین؛ نتایج حاصل از ضرایب استاندارد، مقادیر t و مقدار R^2 در تحلیل عاملی تائیدی، هر یک از مولفه‌های ۱. مسئولیت پذیری اجتماعی، ۲. تعلق به اجتماع علمی، ۳. خودکارانی، ۴. مسئولیت علمی، ۵. رعایت انصاف و عدالت، ۶. اخلاق حقوقی، ۷. برتری جوئی و رقابت طلبی، ۸. پایبندی به ارزش‌ها و هنجارهای نظام آموزش عالی، در تبیین اخلاق حرفه‌ای در مؤسسات آموزش عالی استان مازندران مؤثر هستند، پس مدل نهایی اخلاق حرفه‌ای در مؤسسات آموزش عالی متشکل از هشت مؤلفه ذکر شده، خواهد بود.

واژگان کلیدی: اخلاق حرفه‌ای، تحلیل عاملی اکتشافی و تائیدی، مؤسسات آموزش عالی استان مازندران.

***نویسنده‌ی مسؤول:** عضو هیأت علمی، گروه مدیریت آموزشی، واحد ساری، دانشگاه آزاد اسلامی، ساری، ایران.

(Email: atekeh53@gmail.com)

مقدمه

تربیت اخلاقی یکی از مهم‌ترین مسائل آموزشی و تربیتی می‌باشد. دستیابی به این هدف بزرگ در آموزش و پرورش، نیازمند نقشه‌ای است که در ادبیات علوم تربیتی، به آن برنامه درسی می‌گویند (شاملی و همکاران، ۱۳۹۰). امروزه رویکرد اخلاقی به منزله یکی از مهم‌ترین رویکردها در قلمرو برنامه‌ریزی درسی بشمار می‌رود. در این رویکرد، برنامه‌های درسی ابزاری مؤثر در رشد و توسعه فضایل اخلاقی و مهارت‌های اجتماعی در فراگیران است و آنان را برای برخورد مناسب با مسائل و موضوعات جدید، آماده می‌سازد (میرشاه جعفری و کلباسی، ۱۳۸۸). زمانیکه فاصله کشورهای جهان از نظر توسعه در تمامی ابعاد افزایش یافت، برای بسیاری از کشورهایی که سرعت رشدشان مورد توجه است، روشن بود که عوامل بسیاری باعث افزایش این فاصله بوده است. یکی از عوامل محسوس که باعث رسیدن به چنین رشد و توسعه در کشورهای پیشرفته می‌باشد، شفاف‌سازی و ارائه تعاریف درست از اصول حاکم بر انجام کارها و مشاغل مختلف است، یعنی اصول «اخلاق حرفه‌ای» که همگی در تمام سطوح و حرف، باید به آن معتقد باشند و عمل کنند (یقین لو و همکاران، ۱۳۸۴). هرچند که بنظر می‌رسد این مفهوم پدیده‌ای نسبتاً نو و محدود به حرفه‌هایی چون پزشکی و مانند آن باشد، اما به لحاظ تاریخی، همه حرفه‌هایی که از پایداری و اقبال برخوردارند، دارای مجموعه‌ای - چه مدون، چه ضمنی - از اصول کاری و اخلاق حرفه‌ای بوده‌اند (انجمن کتابداری قم، ۱۳۸۶). اخلاق یعنی ما باید چگونه در زندگیمان رفتار کنیم (جاسکا و همکاران، ۱۹۹۴). قضاوت‌های اخلاقی روی درجه‌ای از خوبی و بدی، فضیلت و رذیلت و تعهد به رفتارهای انسانی متمرکز است (جانسن و همکاران، ۲۰۰۲). اخلاق حرفه‌ای شاخه‌ای از اخلاق کاربردی است که به مباحث اخلاقی در حرفه و در سازمان‌ها به تحلیل و بررسی مشکلات و معضلات اخلاقی می‌پردازد و در جهت رفع یا اصلاح آنها اقدام می‌کند. نخستین مفهوم سازی از اخلاق حرفه‌ای، اخلاق صاحبان حرف و مشاغل در زندگی شغلی است. اما امروزه به دلیل بسط و گسترش سازمان‌ها و ادغام مشاغل در آنها، مفهوم اخلاق حرفه‌ای به سطح ژرف تری یعنی مسؤولیت‌پذیری سازمان‌ها در قبال حقوق محیط درونی و بیرونی سازمان، ارتقاء یافته است (قراملکی، ۱۳۸۵). اخلاق حرفه‌ای مجموعه‌ای از اصول و استانداردهای سلوک بشری است که رفتار افراد و گروه‌ها را تعیین می‌کند. در حقیقت، اخلاق حرفه‌ای، فرآیند

تفکر عقلانی است که هدف آن تعیین ارزش‌های سازمان است. اصول اخلاق حرفه‌ای دارای بار و ارزش‌های والایی است که رعایت آنها در رعایت هنجارهای اجتماعی بسیار نقش آفرین است و این مستلزم شناخت اولیه و بنیادین از اصول مذکور است. در جامعه فاقد اخلاق، حتی تجهیز افراد به علم و دانش جز پیچیده کردن و پیشرفته کردن مشکلات، نتیجه‌ای نخواهد داشت و افراد به دزدانی با چراغ تبدیل خواهند شد (صحرایی، ۱۳۸۶). توسعه اخلاق حرفه‌ای، نه با پند و اندرزها و نه با فرهنگ‌سازی‌های بیرونی، بلکه از طریق کنش‌های ارتباطی و ذی‌نفعان جامعه علمی و دانشگاهی و به صورت شیوع و انتشار درون‌زا، میسر می‌شود (فراستخواه، ۱۳۸۵). به همین جهت از آنجائی که اساتید تأثیری اساسی بر روی جو اخلاقی کل محیط دانشگاه دارند (شولتی و همکاران، ۱۹۹۶) و رفتار آنان در بهبود اخلاقی دانشجویان مؤثر است (لیسمن، ۱۹۹۶). صاحب‌نظران بر این باورند مهم‌ترین متغیر در موفقیت سازمان، اخلاق حرفه‌ای است. امروزه، داشتن اخلاق حرفه‌ای، به عنوان یک مزیت رقابتی در سازمان مطرح است. اخلاق به عنوان نظام فلسفی‌ای که هدایت و تصمیم‌گیری معنوی انسان‌ها را در بردارد، تعریف می‌شود و اخلاق حرفه‌ای این تصمیم‌گیری را در هنگام کار با مراجع مورد توجه قرار می‌دهد (قراملکی، ۱۳۸۲). دانشگاه‌ها و مراکز آموزش عالی از سازمان‌های مهم هر جامعه محسوب می‌شوند که هر چه بیشتر مورد توجه و تقاضا قرار می‌گیرند، حساسیت نسبت به اعتبارسنجی آنها، اطمینان از پاسخگویی اجتماعی آنها و تضمین کیفیت آن‌ها نیز افزایش می‌یابد. به علاوه، آموزش عالی، نظامی حرفه‌ای و مجموعه‌ای از رفتارهای انسانی را پوشش می‌دهد. افعال این عاملان نیز در منافع یا مضار دیگران و همچنین در رشد یا زوال شخصیت آنان تأثیر می‌گذارد. بنابراین نظام آموزش عالی می‌تواند به لحاظ اخلاقی مورد بحث قرار گیرد (فراستخواه، ۱۳۸۵). اخلاقیات به عنوان مجموعه‌ای از معیارها و ضوابط، اغلب به عنوان منشوری برای راهنمایی افراد است و این مجموعه اصول، چارچوبی برای اقدام ارائه می‌کند. اخلاق حرفه‌ای، مانند شمشیر دو لبه‌ای است که یک لبه آن تهدید است. ضعف در سیستم اخلاقیات، به کاهش ارتباطات و افزایش خسارات در سازمان می‌انجامد و بر اثر آن، مدیریت بیشتر بر روی کنترل گذشته نگر تکیه خواهد کرد؛ زیرا افراد اطلاعات را به مدیریت، نمی‌رسانند و در این صورت، انرژی سازمان منفی می‌شود. به عبارت دیگر، توان سازمان به جای آنکه صرف هدف شود، صرف شایعه،

آموزش عالی، بر اساس ضریب آلفای کرونیخ، بترتیب ۰/۸۴، ۰/۸۶، ۰/۸۵، ۰/۸۴، ۰/۸۷، ۰/۸۶، ۰/۸۳ و ۰/۸۳ محاسبه گردید که نشان از پایایی بالای این پرسشنامه بوده است. آلفای کرونیخ کل پرسشنامه نیز ۰/۸۵ محاسبه گردید. برای بررسی و تحلیل داده‌ها از آزمون کولموگروف-اسمیرنوف، آزمون تی تک نمونه‌ای و تحلیل عاملی اکتشافی و تاییدی استفاده شده است.

تجزیه و تحلیل داده‌ها

ابتدا با بررسی ادبیات و پیشینه پژوهش در ایران و جهان ۳۲ آیتم (گویه) بعنوان عوامل مؤثر احتمالی جمع‌آوری شد، سپس برای تعیین مؤلفه‌های اصلی، پرسشنامه‌ای مشتمل بر ۳۲ گویه بر اساس مقیاس لیکرت ۱ تا ۵ تنظیم و در بین اعضای هیئت علمی دانشگاه‌های مورد نظر با تعداد ۳۸۴ نفر پاسخگو اجرا و داده‌های جمع‌آوری شده، مورد بررسی و تحلیل قرار گرفت. ابتدا با استفاده از تحلیل عاملی اکتشافی به بررسی این موضوع پرداختیم که آیا سازه‌ی مورد نظر توانایی اندازه‌گیری هدف مورد نظر را دارد یا خیر؟ به طور کلی هدف از تحلیل عاملی اکتشافی، کشف ابعاد اصلی سازه طراحی شده برای سنجش متغیر مورد نظر که در این تحقیق ابعاد اخلاق حرفه‌ای بوده می‌باشد. برای تشخیص این مسئله که تعداد داده‌های مورد نظر (اندازه نمونه‌ها و رابطه بین متغیرها) برای تحلیل عاملی مناسب هستند یا خیر؟ از شاخص آزمون تناسب کایزر - مایر و آزمون بارتلت استفاده گردید. آزمون تناسب کایزر- مایر شاخصی از کفایت نمونه‌گیری است که کوچک بودن همبستگی جزئی بین متغیرها را بررسی می‌کند. این شاخص در دامنه صفر و یک قرار دارد. اگر مقدار شاخص نزدیک به یک باشد، داده‌های مورد نظر (اندازه نمونه) برای تحلیل عاملی مناسب هستند و در غیر این صورت (معمولاً کمتر از ۰/۵) نتایج تحلیل عاملی برای داده‌های مورد نظر چندان مناسب نمی‌باشند و اگر مقدار آن بین ۰/۵ تا ۰/۶۹ باشد داده‌ها متوسط بوده و داده‌ها باید با احتیاط بیشتری استخراج شوند و مقادیر بزرگتر از ۰/۷ نشان دهنده‌ی مناسب بودن حجم نمونه است. نتایج نشان داد که مقدار KMO (کفایت نمونه برداری) برابر ۰/۸۸ و سطح معناداری آزمون کرویت بارتلت برابر ۰/۰۰۰۹ است. بنابراین، علاوه بر کفایت نمونه برداری، اجرای تحلیل عاملی بر پایه ماتریس همبستگی مورد مطالعه نیز قابل توجه خواهد بود. ارزش‌های ویژه ۸ عامل مورد تحقیق؛ بزرگتر از ۳ که مجموعاً تقریباً ۶۸ درصد از تغییرات کل را بعهده دارند، در میان آن‌ها ارزش ویژه عامل اول برابر با

غیبت، کم کاری و ... خواهد شد. لبه دیگر این شمشیر، فرصت است. تقویت سیستم اخلاقیات، اعتماد و انگیزش را افزایش و معضلات اخلاقی را مهار می‌کند و تهدید به فرصت تبدیل می‌شود. اخلاق حرفه‌ای، تأثیری چشمگیر بر فعالیت‌ها و نتایج سازمان دارد. اخلاق حرفه‌ای، بهره‌وری را افزایش می‌دهد؛ ارتباطات را بهبود می‌بخشد و درجه ریسک را کاهش می‌دهد؛ زیرا در صورت حاکمیت اخلاق حرفه‌ای بر سازمان، اطلاعات به آسانی منتقل می‌شود و مدیر پیش از ایجاد حادثه، از آن مطلع می‌گردد (قراملکی، ۱۳۸۸). حال با عنایت به مطالب گفته شده بالا، پژوهش حاضر در پی ارائه مدل اخلاق حرفه‌ای در مؤسسات آموزش عالی استان مازندران بوده و بدنبال پاسخگویی به این سؤال است که: ابعاد اخلاق حرفه‌ای در بین اعضای هیأت علمی مراکز آموزش عالی، کدام است؟

روش پژوهش

این پژوهش از نظر هدف، تحقیقی کاربردی است و از نظر روش، توصیفی-تحلیلی (غیر آزمایشی) از گروه پیمایشی و بصورت مقطعی است. جامعه آماری پژوهش شامل کلیه اعضای هیئت علمی در مراکز آموزش عالی استان مازندران در سال تحصیلی ۱۳۹۴-۹۵ بوده و پژوهش بر اساس داده‌های جمع‌آوری شده از ۳۸۴ نفر از آزمودنی‌ها، بر اساس فرمول کوکران با روش نمونه‌گیری طبقه بندی نسبی از جامعه مورد نظر انجام شده و توزیع پرسشنامه‌ها در هر طبقه بصورت تصادفی بوده است. ابزار جمع‌آوری اطلاعات لازم در مورد شناسایی مؤلفه‌های مدل اخلاق حرفه‌ای در مؤسسات آموزش عالی، پرسشنامه‌ای است که با مطالعه کامل پیشینه تحقیقات گذشته و تاکید بر تحقیقات هیود و همکاران (۲۰۰۹)، آرمیتو و همکاران (۲۰۱۱)، عباسی (۱۳۸۸)، ذهبی (۱۳۹۲)، حمید (۱۳۹۲) و قاسم زاده و همکاران (۱۳۹۳) در قالب ۳۲ گویه طراحی و پس از تأیید روایی و پایایی، مورد استفاده قرار گرفته است. روایی پرسشنامه پژوهش حاضر از نوع روایی صوری بوده که در این رابطه محتوای پرسشنامه، مورد بررسی متخصصین امر قرار گرفته و پس از تشخیص و اعلام نظر مساعد آنان، منطبق بر مؤلفه‌های تحقیق و مناسب تشخیص داده شد. برای تعیین پایایی پرسشنامه نیز از یکی از معتبرترین روش‌ها، یعنی محاسبه آلفای کرونیخ استفاده شد که میزان پایایی هر یک از متغیرهای پژوهش بشرح ۱. مسؤلیت‌پذیری اجتماعی، ۲. تعلق به اجتماع علمی، ۳. خودکارایی، ۴. مسؤلیت علمی، ۵. رعایت انصاف و عدالت، ۶. اخلاق حقوقی، ۷. برتری جوئی و رقابت طلبی، ۸. پایبندی به ارزش‌ها و هنجارهای نظام

می‌گیریم که خودکارانی در تبیین اخلاق حرفه‌ای موثر است. ضریب عاملی استاندارد مؤلفه «مسئولیت علمی» در تبیین اخلاق حرفه‌ای برابر با ۰/۷۱، مقدار t برابر با ۱۱/۷۲ که بزرگتر از ۱/۹۶ است، لذا نتیجه می‌گیریم که مسئولیت علمی در تبیین اخلاق حرفه‌ای مؤثر است. ضریب عاملی استاندارد رعایت انصاف و عدالت در تبیین اخلاق حرفه‌ای برابر با ۰/۷۳، مقدار t برابر با ۱۱/۶۷ که بزرگتر از ۱/۹۶ است، لذا نتیجه می‌گیریم که رعایت انصاف و عدالت در تبیین اخلاق حرفه‌ای مؤثر است. ضریب عاملی استاندارد مولفه «اخلاق حقوقی» در تبیین اخلاق حرفه‌ای برابر با ۰/۷۳، مقدار t برابر با ۱۱/۶۸ که بزرگتر از ۱/۹۶ است، لذا نتیجه می‌گیریم که اخلاق حقوقی در تبیین اخلاق حرفه‌ای مؤثر است. ضریب عاملی استاندارد مؤلفه «برتری جوئی و رقابت طلبی» در تبیین اخلاق حرفه‌ای برابر با ۰/۷۱، مقدار t برابر با ۱۱/۲۷ که بزرگتر از ۱/۹۶ است، لذا نتیجه می‌گیریم که برتری جوئی و رقابت طلبی در تبیین اخلاق حرفه‌ای مؤثر است. در نهایت؛ ضریب عاملی استاندارد مؤلفه «پایبندی به ارزش‌ها و هنجارهای نظام آموزش عالی» در تبیین اخلاق حرفه‌ای برابر با ۰/۳۳، مقدار t برابر با ۵/۱۰ که بزرگتر از ۱/۹۶ است، لذا نتیجه می‌گیریم که پایبندی به ارزش‌ها و هنجارهای نظام آموزشی عالی در تبیین اخلاق حرفه‌ای مؤثر است. بنابراین تمامی مؤلفه‌های در نظر گرفته شده در تبیین اخلاق حرفه‌ای مؤثر و معنی‌دار می‌باشند. پس از انجام تحلیل عاملی تاییدی به بررسی کفایت مدل برآزش داده شده می‌پردازیم، قابل ذکر اینکه از میان شاخص‌های مختلف و متعدد برازندگی الگوی مورد نظر، ریشه میانگین مربعات خطای برآورد و نیکویی برآزش از بهترین و معروفترین بوده و می‌توانند در حد کفایت لازم، برازندگی الگوی مورد نظر را تعیین کنند. نتایج نشان داد که مقدار آماره‌ی کای-دو در مدل ۱۱۱۱/۱۶، درجه آزادی مدل نیز برابر با ۴۵۶ است که حاصل نسبت آنها برابر با ۲/۴۳ است که در حدود مقدار قابل قبول قرار دارد از طرفی دیگر شاخص‌های برازندگی الگو مانند CFI, NFI, NNFI و IFI همگی در حد قابل قبول و مناسب قرار دارند و شاخص SRMR نیز ۰/۰۷۲ است. پس از تحلیل عاملی اکتشافی و تاییدی، بررسی نرمال بودن متغیرهای مربوط به اخلاق حرفه‌ای انجام گردید، نحوه نتیجه گیری در این آزمون بدین صورت است که اگر میزان sig کمتر از ۰/۰۵ باشد داده غیرنرمال و اگر بیشتر از ۰/۰۵ باشد داده‌ها نرمالند. نتایج نشان داد که تمامی متغیرهای پژوهش نرمال می‌باشند، در نتیجه جهت آزمون برای این

ارزش ویژه عامل دوم برابر با ۱۰/۱۲، عامل سوم برابر با ۶/۵۲، عامل چهارم ۶/۰۱، عامل پنجم ۴/۹۰، عامل ششم ۴/۵۶، عامل هفتم ۳/۶۹ و عامل هشتم ۳/۳۸ است. با توجه به ارزش‌های ویژه عوامل ۸ گانه و نمودار به کامپیوتر دستور داده شد که تحلیل مؤلفه‌های اصلی را بر پایه استخراج ۸ عامل انجام و بارهای عاملی بزرگتر از ۰/۵۰ را مرتب کند. در سؤالات مربوط به هر یک از ابعاد، سؤالاتی که نسبت اشتراک آنها از ۰/۵۰ کمتر می‌باشد، بیانگر این هستند که این سؤالات به خوبی با بقیه سؤالات منطبق نشده‌اند و بهتر است، حذف شوند، البته این کار باید مرحله به مرحله انجام شود. نتایج به دست آمده در جداول زیر ارائه شده است. طبق نتایج به دست آمده مشخص شد که ۸ عامل تعیین شده بشرح: مسئولیت پذیری اجتماعی، تعلق به اجتماع علمی، خودکارانی، مسئولیت علمی، رعایت انصاف و عدالت، اخلاق حقوقی، برتری جوئی و رقابت طلبی و پایبندی به ارزش‌ها و هنجارهای نظام آموزش عالی است. برای تعیین میزان برآزش و سازگاری عامل‌ها با آیت‌ها ارزیابی شده از تحلیل عاملی تاییدی استفاده شد، عبارت دیگر برای تعیین روابط بین متغیرها و ضرایب اهمیت آنها در تبیین هر یک از عامل‌های اخلاق حرفه‌ای از تحلیل عاملی تاییدی (دومرحله‌ای)، ضرایب استاندارد و مقادیر t استفاده شده است.

جدول شماره ۱- وضعیت متغیرهای تبیین کننده اخلاق حرفه‌ای

زیر بعد (زیر مؤلفه)	بار عاملی استاندارد	مقدار t	ضریب تعیین R^2	نتیجه
مسئولیت پذیری اجتماعی	۰,۶۶	۸,۸۴	۰,۴۳	معنی‌دار
تعلق به اجتماع علمی	۰,۵۲	۸,۵۲	۰,۲۷	معنی‌دار
خودکارانی	۰,۶۸	۱۰,۳۵	۰,۴۶	معنی‌دار
مسئولیت علمی	۰,۷۱	۱۱,۷۲	۰,۵۰	معنی‌دار
رعایت انصاف و عدالت	۰,۷۳	۱۱,۶۷	۰,۵۳	معنی‌دار
اخلاق حقوقی	۰,۷۳	۱۱,۶۸	۰,۵۳	معنی‌دار
برتری جوئی و رقابت طلبی	۰,۷۱	۱۱,۲۷	۰,۵۱	معنی‌دار
پایبندی به ارزش‌ها و هنجارهای نظام آموزش عالی	۰,۳۳	۵,۱۰	۰,۱۱	معنی‌دار

ضریب عاملی استاندارد مؤلفه «مسئولیت پذیری اجتماعی» در تبیین اخلاق حرفه‌ای برابر با ۰/۶۶، مقدار t برابر با ۸/۸۴ که بزرگتر از ۱/۹۶ است، لذا نتیجه می‌گیریم که مؤلفه مسئولیت پذیری اجتماعی در تبیین اخلاق حرفه‌ای مؤثر است. ضریب عاملی استاندارد مؤلفه «تعلق به اجتماع علمی» در تبیین اخلاق حرفه‌ای برابر با ۰/۵۲، مقدار t برابر با ۸/۵۲ که بزرگتر از ۱/۹۶ است، لذا نتیجه می‌گیریم که تعلق به اجتماع علمی در تبیین اخلاق حرفه‌ای مؤثر است. ضریب عاملی استاندارد مؤلفه «خودکارانی» در تبیین اخلاق حرفه‌ای برابر با ۰/۶۸، مقدار t برابر با ۱۰/۳۵ که بزرگتر از ۱/۹۶ است، لذا نتیجه

رعایت استانداردهای تخصصی، فنی آموزشی و پژوهشی از سوی اساتید، تلاش اساتید در جهت بالابردن توان علمی و تخصصی تا بتوانند نسبت به بقیه اساتید جایگاه علمی رفیع‌تری بدست بیاورند. تشویق دانشجویان به رعایت قوانین و هنجارهای نظام آموزش عالی و دعوت آنان به حفظ ارزش‌های تعریف شده دانشگاه، رعایت انصاف بین دانشجویان و عدم وجود تبعیض بین آنان، انتقال صادقانه اطلاعات علمی به دانشجویان و تعهد به وظایف اخلاقی و کاری در قبال دانشجویان و پایبند بودن به آن.

References

Farasatkah M, 2007, Scientific Ethics is a code for higher education promotion, the position and mechanisms of professional scientific ethics in quality assurance of higher education in Iran, *Journal of Ethics in Science and Technology*, Vol.1, Pp. 13-27.

Gharamaleki F.A 2004, professional ethics, Tehran, publications.

Gharamaleki F.A 2007, ethical organization in business, Qom: *Majnon publication*.

Gharamaleki F. A 2010, *An Introduction to professional Ethics, Second Edition*, Tehran: Saramad Publication.

Jasca, J.A, Prichard, M.S 1994. *Communication Ethics: Methods of Analysis*. Belmont, CA: Wadsworth 244.

Johannesen, R. L, Valde, K.S, Whedbee, K.E 2002. *Ethics in Human Communication*. Prospect Heighs, IL: Waveland Press, Pp.329.

Library Association Qom, 2008, librarians and informants' professional ethics, Tehran: Ketabdar publication.

Lisman, C. D 1996. *The Curricular Integration of Ethics*, Westport, CT: Praeger, Pp.192.

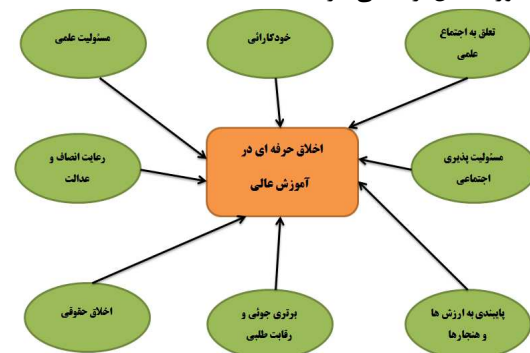
Mirshah Jafari, E, Kalbasi, A 2010, ethics-based curriculum with an emphasis on character education, *moral knowledge Journal*, Vol.1, Pp.1.

متغیرها از آزمون پارامتری استفاده شد. پس از آزمون نرمال بودن متغیرها، وضعیت متغیرهای پژوهش تعیین گردید. برای بررسی وضعیت متغیرهای پژوهش، از آزمون t تک نمونه‌ای استفاده شد. در جدول (۲) نتایج آزمون t تک نمونه‌ای آمده است.

جدول شماره ۲- بررسی وضعیت موجود متغیرهای پژوهش، بر اساس آزمون t تک نمونه‌ای

متغیرهای تحقیق	میانگین	انحراف از معیار	مقدار ثابت مورد آزمون t		نتیجه آزمون
			درجه آزادی	مقدار احتمال	
مسئولیت پذیری اجتماعی	۲,۹۱	۰,۷۱	۲۸۳	۰,۰۱۸۶	کمتر از متوسط
تعفی به اجتماع علمی	۳,۱۵	۰,۹۳	۲۸۳	۰,۰۰۱۸	بیشتر از متوسط
خودکارانی	۲,۸۷	۰,۷۳	۲۸۳	۰,۰۰۰۸	بیشتر از متوسط
مسئولیت علمی	۲,۷۰	۰,۸۵	۲۸۳	۰,۰۰۰۰۹	کمتر از متوسط
رعایت انصاف و عدالت	۲,۶۲	۰,۸۵	۲۸۳	۰,۰۰۰۰۹	کمتر از متوسط
اخلاق حرفه‌ای	۲,۸۵	۰,۸۵	۲۸۳	۰,۰۰۰۰۵	کمتر از متوسط
برتری جویی و رقابت طلبی	۲,۶۸	۰,۸۵	۲۸۳	۰,۰۰۰۰۹	کمتر از متوسط
پایبندی به ارزش‌ها و هنجارهای نظام آموزش عالی	۳,۱۸	۰,۸۳	۲۸۳	۰,۰۰۰۰۹	بیشتر از متوسط
اخلاق حرفه‌ای	۲,۸۷	۰,۵۴	۲۸۳	۰,۰۰۰۰۹	کمتر از متوسط

با توجه به نتایج حاصل از تجزیه و تحلیل داده‌ها با بهره‌گیری از تحلیل عاملی اکتشافی و تاییدی، مدل نهایی اخلاق حرفه‌ای در مؤسسات آموزش عالی استان مازندران بصورت ذیل ارائه می‌گردد:

شکل شماره ۱- مدل نهایی تحقیق

پیشنهادات

بر اساس داده‌های بدست آمده و با استناد به نتایج حاصل از تجزیه و تحلیل داده‌ها، پیشنهاداتی به شرح زیر به منظور بهبود وضعیت مؤلفه‌های تبیین‌کننده اخلاق حرفه‌ای در مؤسسات آموزش عالی استان مازندران ارائه می‌گردد: حضور مستمر اساتید در نشست‌های علمی دانشکده، حضور فعال و همیشگی اساتید در سمینارها و همایش‌های علمی داخلی و خارج از کشور، اعتقاد عملی اساتید به رازداری علمی (پرهیز از نشر اطلاعاتی که به حیطه چاپ نرسیده است).

Shameli AA, Maleki, H. Kazemi H. R, 2012, curriculum is a tool to go for moral education, *Islamic and Educational Research Journal*, Vol.3, Pp.2.

YaghinLou M., Javaher Dashti F., Khalili Iraqi m. 2006, professional ethics from formulation to act, taken from the site <http://www.bashgah.net>

Sahrayi M. T 2008, the pro (PBUH) in the management of political thought and behavior, prophetic politics, principles and strategies, Ali Akbar Alikhany et al., Tehran: Center for Social and Cultural Studies, Ministry of Science, Research and Technology.

Schulte, L. E, Brown, R. D, Wise, S. L 1991. The Development and Validation of the Ethical Climate Index for Graduate and professional School Programs. *Research in Higher Education*, Vol.32, Pp.479-498.

Archive of SID

Model of Professional Ethics in Higher Education Institutions in Mazandaran

Atekeh Gorzin¹

Maryam Taghvayi Yazdi^{2,*}

Kiomars Niyaz Azari²

¹: PhD student in Educational Sciences, training management, Islamic Azad University of Sari, Iran.

²: Faculty Member, department of educational management, sari branch, Islamic Azad, sari. Iran

Abstract: The aim of this study is to provide a model of professional ethics in higher education institutions in Mazandaran. The research in terms of purpose is functional and in terms of research method is descriptive and cross-sectional. The study population included all faculty members in higher education institutions in academic year 2015-2016 in Mazandaran and Research has done based on data collected from 384 subjects, based on Cochran formula by classifying method from population. Required data was collected by using a questionnaire, and analyzed by SPSS, LISREL software. To analyze the data, the Kolmogorov-Smirnov test, one-sample t-test and exploratory and confirmatory factor analysis was used. The results show, according to the results of exploratory factor analysis as well as, results of standardized coefficients, t values and the value of R2 in the confirmatory factor analysis, each component of 1. social responsibility, 2. belong to the scientific community, 3. Self-efficiency, 4. scientific responsibility, 5. fairness, 6. legal ethics, 7. superiority and competitiveness, 8. Commitment to the values and norms of the higher education system, is effective in explaining the professional ethics in higher education institutions in Mazandran, so the final model of professional ethics in higher education institutions will be consists of eight components.

Keywords: Professional Ethics, Exploratory and Confirmatory Factor Analysis, Higher Education Institutions in Mazandaran.

*Corresponding author: Faculty Member, department of educational management, sari branch, Islamic Azad, sari. Iran.

Email: atekheh53@gmail.com